

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Преглед на търговската политика — отворена, устойчива и решителна търговска политика“

(COM(2021) 66 final)

(2021/C 374/12)

Докладчик: **Timo VUORI**

Съдокладчик: **Christophe QUAREZ**

Искане за консултация	Европейска комисия, 26.3.2021 г.
Правно основание	член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Компетентна секция	„Външни отношения“
Приемане от секцията	16.6.2021 г.
Приемане на пленарна сесия	8.7.2021 г.
Пленарна сесия №	562
Резултат от гласуването	
(„за“/„против“/„въздържал се“)	208/2/1

1. Заключение и препоръки

1.1. **Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) приветства стартирането на новата стратегия на ЕС за търговската политика.** В допълнение към световната пандемия съществуват възможности и рискове, свързани със световната търговия и европейската икономика. Именно сега е моментът да бъдат преосмислени световните и европейските търговски правила. За да разработи подходящите инструменти, ЕС ще трябва първо да анализира и да определи количествено промените в търговията, като разграничи временните и свързаните с COVID-19 промени от тези, които са постоянни.

1.2. **ЕИСК подкрепя принципа за насърчаване на „отворена, стратегическа и решителна“ търговска политика** като начин за подобряване на достъпа до пазара и осигуряване на еднакви условия на конкуренция. На практика тя трябва да стимулира устойчивия растеж, конкурентоспособността, достойните работни места и по-добър избор за потребителите в Европа. Положителното икономическо развитие се нуждае от добро съчетаване на външни и вътрешни политики. Търговската политика е само част от решението ⁽¹⁾.

1.3. **ЕИСК споделя виждането, че модернизиранието на Световната търговска организация (СТО) е първостепенен приоритет, като се има предвид централната ѝ роля за осигуряването на ефективна многостранна матрица** за модерна търговска програма, включваща екологични и социални въпроси. Ето защо ЕС трябва да застане начело на амбициозни реформи на СТО и да насърчава модерна програма на СТО, като премахва табутата (т.е. социалните аспекти на търговията) и преодолява настоящите и предстоящите предизвикателства по устойчив начин. За тази цел ЕИСК призовава ЕС и неговите държави членки да формират стратегическо сътрудничество с ключови търговски партньори по приоритетни многостранни въпроси ⁽²⁾.

1.4. **ЕИСК счита, че ЕС следва да насърчава по-добри многостранни и двустранни търговски режими и стандарти,** свързани с предизвикателствата в областта на изменението на климата и социалните промени, селското стопанство, борбата с корупцията, икономическите и данъчните въпроси, цифровизацията, опазването на околната среда, биологичното разнообразие, кръговата икономика и здравната сигурност ⁽³⁾.

⁽¹⁾ ОВ С 364, 28.10.2020 г., стр.108; ОВ С 47, 11.2.2020 г., стр. 38.

⁽²⁾ ОВ С 364, 28.10.2020 г., стр. 53.

⁽³⁾ ОВ С 364, 28.10.2020 г., стр. 37.

1.5. ЕИСК отдавна призовава устойчивостта да бъде един от двигателите на търговската политика, като се има предвид ключовата роля, която търговията може да играе за постигането на целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР). Поради тази причина Комитетът приветства факта, че поставеният върху устойчивостта акцент на търговската политика на ЕС и Парижкото споразумение се превръща в съществен елемент от бъдещите търговски и инвестиционни споразумения. ЕИСК отново призовава тази важна характеристика да обхване и основните конвенции на Международната организация на труда (МОТ) ⁽⁴⁾.

1.6. ЕИСК призовава за амбициозно укрепване на главите за търговията и устойчивото развитие (ТУР) и ефективното им привеждане в изпълнение в двустранните търговски и инвестиционни споразумения на ЕС. Предстоящият преглед на търговията ⁽⁵⁾ и устойчивото развитие е неразделна част от търговската стратегия на ЕС.

1.7. ЕИСК подкрепя изцяло укрепването на устойчивостта в световните вериги за създаване на стойност ⁽⁶⁾. Търговската политика на ЕС трябва да подкрепя международните действия за осигуряване на еднакви условия на конкуренция в световните вериги на доставки чрез разработването на инструменти за борба с корупцията и нарушенията в областта на околната среда, труда, социалните права и правата на човека. ЕИСК счита, че ЕС трябва да разработи амбициозно законодателство на ЕС, например относно надлежната проверка във веригите на доставки и устойчивостта при обществените поръчки.

1.8. ЕИСК изразява съжаление поради факта, че не се упоменава ключовата роля на гражданското общество в търговията, и подчертава необходимостта от по-активно сътрудничество с гражданското общество от изготвянето до наблюдението на търговските инструменти и споразумения. Той призовава за възстановяването на експертната група по споразуменията за свободна търговия (ССТ), чиято всеотдайност и задълбочена и редовна работа по конкретни търговски въпроси се оказаха много необходими и ценен принос. Комитетът подчертава и необходимостта от укрепване на вътрешните консултативни групи (ВКГ), които са основни стълбове за институционалния мониторинг на модерните ССТ.

1.9. ЕИСК отбелязва, че ЕС трябва да придобие по-добро разбиране за значението на световните вериги за създаване на стойност и за тяхното въздействие върху предприятията и хората. Диверсифицирането на източниците на доставки може да бъде по-силен инструмент за постигане на издръжливост от тяхното ограничаване. От полза би било и създаването на механизми за наблюдение с цел избягване на концентрацията на източниците на доставки на равнището на предприятията и при обществените поръчки.

1.10. ЕИСК подкрепя повишаването на издръжливостта на веригите за създаване на стойност, по-специално чрез тяхната устойчивост. Икономиката на ЕС зависи от световните вериги на доставки и „автономността на ЕС“ трябва да отразява тази реалност. Кризата, предизвикана от COVID-19, показва необходимостта от укрепване на автономността на ЕС в критични и стратегически области и е важно ЕС първо да направи оценка на своята уязвимост. ЕИСК подкрепя работата на ЕС за въвеждането на задължителна надлежна проверка във веригите на доставки като средство за повишаване на тяхната издръжливост, помагайки на дружествата да идентифицират рисковете, свързани със социалните и екологичните стандарти. Във връзка с това ЕИСК подкрепя работата в посока нов договор на ООН за предприятията и правата на човека и конвенция на МОТ относно достойния труд в световните вериги на доставки ⁽⁷⁾.

1.11. ЕИСК подчертава значението на наличието на широк набор от ССТ на ЕС, които отразяват ценностите на ЕС и международните стандарти. Когато СТО не може да действа съобразно интересите на ЕС или да ги защитава изцяло, ЕС следва да разчита на такива споразумения с водещите и бързо развиващите се икономики в международната търговия. Въпреки наличието на широка мрежа, над 60 % от външната търговия на ЕС все още се реализира извън рамките на преференциални споразумения, въз основа на общите правила на СТО.

1.12. ЕИСК призовава ЕС да осигури амбициозни ССТ на ЕС с търговските партньори, по-специално в Азия и Америка. По отношение на изграждането на стратегически партньорства със съседни на ЕС държави и с държави, обхванати от процеса на разширяване, включително средиземноморски и африкански държави, ЕИСК подчертава стратегическото значение на задълбочаването на партньорствата, по-специално със САЩ. Освен това ЕС трябва да продължи да подобрява търговските отношения и да се стреми към еднакви условия на конкуренция с Азия и Латинска Америка.

1.13. ЕИСК отбелязва, че ЕС трябва да осигури по-безпрепятствен процес между преговорите и ратификацията на търговските и инвестиционните споразумения на ЕС в името на репутацията на ЕС като търговски партньор. Като се започне от мандата и по време на преговорите ⁽⁸⁾, Комисията трябва да си сътрудничи с Европейския парламент и гражданското общество, по-специално чрез ЕИСК, за да вземе под внимание различните опасения и, като ги разгледа, да гарантира по-гладко протичане на процеса на ратификация.

⁽⁴⁾ ОВ С 129, 11.4.2018 г., стр. 27.

⁽⁵⁾ Предвижда се през септември 2021 г. по тази тема да бъде прието специално становище по собствена инициатива REX/535.

⁽⁶⁾ ОВ С 429, 11.12.2020 г., стр. 197.

⁽⁷⁾ ОВ С 97, 24.3.2020 г., стр. 9.

⁽⁸⁾ В началото на 2022 г. се предвижда да бъде прието специално становище по собствена инициатива по тази тема, REX/536.

1.14. ЕИСК приветства наличието на конкретни действия за изпълнение, постигане на напредък и осигуряване на ефективното прилагане на съществуващите ССТ на ЕС. Те са ценен инструмент, чрез който ЕС може да подпомага потока от стоки и услуги в световните вериги на доставки и да гарантира по-голяма издръжливост на ЕС. Главният служител на ЕС по правоприлагането в областта на търговията следва да стимулира последователността на изпълнението и прилагането на споразуменията на ЕС и СТО, включително главите относно ТУР.

1.15. ЕИСК приветства обстоятелството, че ЕС решително отстоява едностранно европейските ценности и търговски ангажименти, когато всички други варианти се провалят. Той следва също така да отчита всички възможни политически и икономически последици от подобни решения.

1.16. ЕИСК подкрепя продължаването на използването от страна на ЕС на помощта за търговията, за да се помогне на развиващите се страни да прилагат търговските споразумения и да се подкрепи спазването на правилата и стандартите, по-специално във връзка с устойчивото развитие.

1.17. ЕИСК подчертава необходимостта от гарантиране на еднакви условия на конкуренция за селскостопанския сектор на ЕС. Европейските селскостопански продукти следва да имат по-добър пазарен достъп до третите държави, а съответно внасяните продукти от трети държави трябва да отговарят на европейските стандарти за устойчивост и безопасност на храните. ССТ на ЕС трябва да спазват санитарните и фитосанитарните норми на ЕС и да се придържат към принципа на предпазливост⁽⁹⁾.

1.18. ЕИСК приветства специалния акцент, поставен върху малките и средните предприятия (МСП) в новата търговска политика на всички равнища⁽¹⁰⁾. Той отново повтаря призива си за засилване на усилията за информиране за въздействието на международната търговия върху предприятията и хората.

2. Общи бележки

2.1. ЕИСК приветства отправеното от Комисията искане да сподели мнения и идеи за това как да се гарантира нова търговска политика на ЕС, която да дава резултати за бизнеса и хората. Той изразява съгласие по-специално с неотложността на този преглед, като се има предвид конкретната роля, която търговията може да изиграе за възстановяването от пандемията от Covid-19. Търговията е приоритет за ЕИСК и поради това той даде значителен принос в рамките на широкото обществено допитване⁽¹¹⁾.

2.2. Международната търговия е жизненоважна за европейската икономика и европейците. Тя поддържа над 35 милиона работни места в ЕС, 45 % от които зависят от чуждестранни инвестиции. А МСП съставляват над 85 % от всички износители от ЕС. На международната търговия се падат 43 % от brutния вътрешен продукт на ЕС. Със своите 450 милиона потребители и БВП на глава от населението от 25 000 евро единният пазар на ЕС превръща Съюза в най-големия, а също и привлекателен потребителски пазар в света. ЕС е световен лидер в търговията със селскостопанска продукция и водещ търговски партньор за повече от 80 държави. Всичко това превръща ЕС в най-големия търговски оператор в света. Икономиката на ЕС е тясно интегрирана с останалата част от света.

Значението на отворената и приобщаваща международна търговия за европейската икономика и хората

2.3. ЕИСК подкрепя запазването на основната мисия на търговската политика на ЕС: отваряне на пазари за европейските стоки, услуги, инвестиции и обществени поръчки, намаляване и премахване на неоправданите пречки пред търговията в трети държави и изравняване на условията на конкуренция чрез международни и двустранни търговски режими. Освен това ЕИСК счита, че е от съществено значение търговската политика да насърчава ценностите и международните стандарти на ЕС, да стимулира устойчивото развитие, да се бори с изменението на климата и да укрепва сигурността.

2.4. ЕИСК изразява задоволство, че търговската стратегия отговаря на опасенията, повдигнати от някои заинтересовани страни по време на обществената консултация. В нея обаче липсва размисъл за това как да се подобри участието на гражданското общество в търговската политика⁽¹²⁾. ЕИСК подчертава необходимостта от продължаване на сътрудничеството с гражданското общество на национално равнище и на равнището на ЕС, което да надхвърля прегледа на установения диалог с гражданското общество, за да се гарантира, че търговската политика носи добавена стойност в нашето ежедневие.

⁽⁹⁾ ОВ С 429, 11.12.2020 г., стр. 66.

⁽¹⁰⁾ ОВ С 429, 11.12.2020 г., стр. 210.

⁽¹¹⁾ Принос на Комитета на ЕИСК за наблюдение на международната търговия към прегледа на търговската политика, септември 2020 г.

⁽¹²⁾ В началото на 2022 г. се предвижда да бъде прието специално становище по собствена инициатива по тази тема, REX/536.

2.5. Кризата, предизвикана от COVID-19, изтъкна уязвимостта на световната търговска система и на работниците във веригите на доставки⁽¹³⁾ в условията на здравна криза. Загубата на контрол върху веригите за създаване на стойност и осъзнаването на промишлената зависимост на ЕС породиха въпроси относно връзките между здравето и търговията.

3. Конкретни бележки

Утелно използване на принципа на „отворена стратегическа автономност“

3.1. ЕИСК подкрепя идеята за отворена стратегическа автономност на ЕС. ЕС трябва да има стратегически подход за поддържане на отвореност и еднакви условия на конкуренция чрез модерни търговски и инвестиционни политики на ЕС. Той трябва да насърчава отворена и справедлива търговия, основана на правила, и да защитава предприятията, работниците и потребителите от всякакви нелоялни търговски практики.

3.2. Повишаването на издръжливостта и устойчивостта представлява стратегически избор за ЕС. Трябва да се намери правилният баланс между отвореността и автономността на европейската икономика. Издръжливостта ще бъде постигната единствено чрез устойчивост.

По-добро разбиране за укрепването на издръжливостта и устойчивостта на веригите за създаване на стойност

3.3. Търговската политика на ЕС може да играе решаваща роля за възстановяването след COVID-19, като се има предвид дълбоката интеграция на нашата икономика в световните вериги за създаване на стойност.

3.4. ЕС трябва да направи задълбочена оценка на своята зависимост от глобалните световни вериги на доставки. Вносът може да осигури издръжливост чрез диверсифициране на източниците на доставки⁽¹⁴⁾.

3.5. Необходимо е да се подобрят координацията и издръжливостта на многостранно равнище, по-специално в рамките на Организацията на обединените нации, включително МОТ, СТО и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). Например ЕС трябва да използва по-добре международните инструменти като Декларацията на МОТ относно многонационалните предприятия⁽¹⁵⁾ или новите качествени показатели на ОИСР за преките чуждестранни инвестиции, измерващи въздействията върху устойчивото развитие⁽¹⁶⁾. Той трябва да подкрепи разширяването на обхвата на споразумението на СТО за фармацевтичните продукти с включване на повече продукти и държави. Освен това следва да продължи либерализацията на търговията със здравни технологии и продукти.

3.6. ЕС ще продължи да бъде зависим от вноса на различни стоки и услуги — от суровини до високи технологии. Изключително важно е да се гарантира запазването на отвореността на пазара на ЕС. В цифровата икономика ЕС трябва да подкрепя „интелигентния технологичен суверенитет“, при който цифровата търговия позволява безпрепятствен поток от иновации и високотехнологични стоки и услуги, като същевременно се защитават европейските ценности и стандарти в областта на неприкосновеността на данните и киберсигурността.

3.7. ЕС може да подкрепи връщането на производството в Европа чрез създаване на по-добра бизнес среда за инвестиции, иновации и производство. Диверсифицирането на веригите на доставки може да бъде важна стъпка към укрепването на издръжливостта. Ето защо ЕС трябва да подкрепя предприятията в техните търговски решения, като осигурява солидни и справедливи бизнес условия чрез сключване на двустранни ССТ и единния пазар на ЕС.

⁽¹³⁾ ОВ С 429, 11.12.2020 г., стр. 197.

⁽¹⁴⁾ ЕСІРЕ, Специален документ 6/2020 г. Globalisation Comes to the Rescue; Improving Economic Resilience Through Trade (Глобализацията идва на помощ: Как зависимостта ни прави по-издръжливи); Доклад на Kommerz Kollegium относно Improving Economic Resilience Through Trade, Подобряване на икономическата издръжливост чрез търговията, 2020 г.

⁽¹⁵⁾ Тристранна декларация на МОТ относно принципите за многонационалните предприятия и социалната политика. (MNE Declaration) (2017).

⁽¹⁶⁾ <https://www.oecd.org/investment/fdi-qualities-indicators.htm>.

Необходимост от реформа на СТО и глобални правила за по-устойчива и по-справедлива глобализация

3.8. ЕИСК подкрепя активната роля на ЕС при формирането на глобалните правила⁽¹⁷⁾. 2021 г. би могла да бъде повратна точка за управлението на търговията. Поради това ЕИСК подкрепя ангажиментите на ЕС за отворена, основана на правила многостранна система за търговия с реформирана СТО⁽¹⁸⁾. ЕС и неговите държави членки трябва да използват своето влияние и да се ангажират проактивно, изграждайки стратегически съюзи с партньори със сходни възгледи, за да гарантират спазването на международните трудови стандарти, определени и наблюдавани от МОТ, в рамките на дебата за реформа на СТО. Като положителен пример и възможност за укрепване на това амбициозно преосмисляне ЕИСК приветства неотдавнашното предложение на САЩ за решаване на глобалния проблем с принудителния труд на риболовните кораби в рамките на текущите преговори на СТО за субсидиите в областта на рибарството⁽¹⁹⁾.

Начини за насърчване на екологичния преход с отговорни и устойчиви вериги за създаване на стойност

3.9. Търговската политика на ЕС следва да бъде в съответствие с политиката на ЕС за Зеления пакт, включително новите изисквания, свързани със справедлив цифров и екологичен преход. Ето защо е важно да започне подготовка за новите инструменти като Механизма за корекция на въглеродните емисии на границите, които трябва да са съвместими с правилата на СТО, да са ефективни в борбата с изменението на климата и да са от полза за конкурентоспособността на промишлеността на ЕС⁽²⁰⁾. ЕИСК подкрепя започването на диалог с държави извън ЕС и основни търговски партньори като САЩ и Китай⁽²¹⁾.

3.10. Световните вериги на доставки са съществени елементи на международната търговия и на икономиката. Те са комплексни, разнообразни и фрагментирани, с всички произтичащи от това възможности и рискове. ЕИСК призовава ЕС да събере повече данни за положителното и отрицателното въздействие на световните вериги на доставки за ЕС⁽²²⁾.

Възползване от регулаторното въздействие на ЕС

3.11. ЕС е най-големият участник в световната търговия с услуги. Търговската политика на ЕС може да подкрепи такава глобална бизнес среда, в която доставчиците на услуги от ЕС могат да се разрастват, да въвеждат иновации и да се конкурират. Цифровата търговия е важна на световно равнище, по-специално поради предизвикания от COVID-19 промени. ЕС трябва да се стреми към бързо и амбициозно споразумение на СТО относно цифровата търговия.

3.12. Търговската политика на ЕС следва да допълва действията, предприети в други международни регулаторни организации, като например работата на ОИСР в областта на икономическите и данъчните режими. Тя следва да подкрепя създаването на ефективни системи за сътрудничество между данъчните, правоприлагащите и съдебните органи в държавите партньори.

3.13. Стратегията на ЕС следва да оптимизира способността му за активиране на всички едностранни, двустранни и многостранни инструменти: обвързващият характер на свързаните с „устойчивото развитие“ глави от търговските и инвестиционните споразумения, инструментите за търговска защита, филтърът за чуждестранните инвестиции, борбата срещу пречките пред търговията, сезирането на органа на СТО за уреждане на споровете или механизмите за консултация и уреждане на споровете в двустранните търговски споразумения.

3.14. ЕС се нуждае от ефективни инструменти за търговска защита: по-кратки срокове за налагане на временни мерки, по-малка тежест, свързана с проверките, за отраслите на ЕС и по-силни инструменти във връзка с чуждестранните инвестиции. ЕС би могъл да обмисли *ad hoc* инструмент извън Регламента за осигуряване на съблюдаването, който да позволява адаптиране на условията за достъп до пазара, когато няма реципрочни задължения, ако практиките нанасят значителни вреди на търговските интереси на ЕС.

3.15. Новите държави — партньори по ССТ на ЕС, следва да докажат, че спазват изцяло основните конвенции на МОТ като предварително условие за сключването на търговско споразумение. Тези конвенции трябва да бъдат съществен елемент от всяко ССТ. Ако страна партньор не е ратифицирала или приложила правилно тези конвенции, или не е доказала еквивалентно ниво на закрила, ЕИСК призовава за създаването на обвързваща и приложима пътна карта за ратифициране с

⁽¹⁷⁾ ОВ С 364, 28.10.2020 г., стр. 53.

⁽¹⁸⁾ ОВ С 159, 10.5.2019 г., стр. 15.

⁽¹⁹⁾ The Use of Forced Labor on Fishing vessels, Submission of the United States to the WTO („Използването на принудителен труд на риболовните кораби“, внесено от Съединените щати в СТО), 26 май 2021 г. <https://ustr.gov/sites/default/files/IssueAreas/Trade%20Organizations/WTO/US.Proposal.Forced.Labor.26May2021.final%5B2%5D.pdf>.

⁽²⁰⁾ ОВ С 429, 11.12.2020 г., стр. 122; предстоящо становище NAT/834 относно „Механизъм за въглеродна корекция по границите“.

⁽²¹⁾ Вж. бележка под линия 3.

⁽²²⁾ ОВ С 429, 11.12.2020 г., стр. 197.

техническа помощ от страна на МОТ. Пътната карта следва също така да бъде част от главите за ТУР, за да се гарантира своевременното изпълнение на тези задължения.

3.16. Освен това всяко ССТ на ЕС трябва да се основава на по-ефективна политика на ЕС за оценка, като се подобрят оценките на въздействието върху икономиката и устойчивостта и последващата оценка след пет години ⁽²³⁾. В него трябва да се предвидят изравнителни мерки за смекчаване на потенциалните отрицателни последици. И накрая, ЕС трябва да укрепи и да използва по-добре своите инструменти, за да гарантира условията за лоялна конкуренция с държави извън ЕС.

3.17. Обществените поръчки в ЕС следва да бъдат отворени само за дружества от държави, които спазват основните конвенции на МОТ и Парижкото споразумение относно изменението на климата. ЕС отвори своите обществени поръчки за държави извън ЕС, много от които все още не са отговорили с реципрочна мярка. Това е в ущърб на европейските предприятия. От съществено значение е да се финализира регламентът за международен инструмент в областта на обществените поръчки, за да се укрепи позицията на ЕС. ССТ на ЕС следва да насърчават най-добрите практики за включването на социални и свързани с околната среда критерии в обществените поръчки ⁽²⁴⁾.

3.18. ЕС трябва да продължи да използва своята помощ за търговия, за да помогне на развиващите се страни да приложат търговските споразумения и да подкрепя спазването на правилата и стандартите, по-специално по отношение на устойчивото развитие. Той трябва да изгради справедливи и проспериращи икономически отношения между ЕС и развиващите се страни с цел намаляване на бедността и създаване на достойни работни места. Необходимо е да се изгради по-силна връзка между преференциалния достъп и спазването на международните стандарти, като например трудовите права и правата на човека.

Брюксел, 8 юли 2021 година.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Christa SCHWENG

⁽²³⁾ ОВ С 47, 11.2.2020 г., стр. 38.

⁽²⁴⁾ ОВ С 429, 11.12.2020 г., стр. 197.